

Rust en aandacht voor de brede ontwikkeling

Soms word je verrast door iets kleins. "Op een IJslandse school loopt iedereen op sokken." Schoolleiders Catherine van Dord en Jessica Doppenberg gingen met AVS op studiereis naar IJsland en vertellen wat vooral de grote verrassing was van hun werkbezoek.

TEKST LARISSA PANS / FOTOGRAFIE JESSICA DOPPENBERG

Reykjavik: In het donker rijden we om 8:15 uur richting de Stapaskoli. Het basisonderwijs wordt door de gemeente betaald, het voortgezet onderwijs door de regering. De Stapaskoli is gehuisvest in een zeer modern gebouw met een grote buitenruimte waar 350 leerlingen in de leeftijd van twee tot zestien jaar naar school gaan. Een gemiddelde groep telt tussen de 28 en 45 leerlingen die begeleid worden door twee leerkrachten

en een onderwijsondersteuner. De school is relatief nieuw, er is twee jaar uitgetrokken voor visievorming met externen. Eerst met het team, daarna werden de kinderen en vervolgens hun ouders betrokken. Leerlingen mogen zelf kiezen hoe zij het liefst werken: aan een tafel, op een zitzak of een kled. Programmeren is van jongs af aan een belangrijk deel van het curriculum. De 'we' uit dit dagboekfragment wordt gevormd door Catherine van Dord en Jessica Doppenberg, directeur en adjunct-directeur van OBS Atlantis in Amersfoort. Samen met 21 leidinggevenden in het onderwijs vertrokken zij afgelopen november met AVS naar IJsland voor een zesdaagse studiereis. Doel? Het IJslandse onderwijs van binnenuit bekijken. Met in het achterhoofd vragen als: hoe ziet het toetsingssysteem eruit en hoe wordt de kwaliteitsmeting verantwoord? Hoe geven zij hun inclusief onderwijs vorm?

Een inspirerende studiereis was het, zeggen de twee, net terug uit IJsland. "Het zet aan tot nadenken op het 'waarom-niveau,' aldus Van Dord en Doppenberg. "Waarom doen we op onze school wat we doen en wat doet ertoe?" De reis gaf stof tot nadenken: verbindend, verstillend, reflecterend en enerverend was het.

Gedragsproblemen na corona

Een andere wereld, en ook weer niet. "Alle leerkrachten en schoolleiders zijn verplicht lid van de vakbond," vertelt het tweetal. En: "In IJsland hebben ouders gezamenlijk een jaar ouderschapsverlof en met één jaar gaan alle kinderen naar school." Dat is uiteraard anders dan bij ons. Toch is er ook veel herkenning. Lerarentekorten, de opvang van Oekraïense vluchtelingen én de naweeën van de coronapandemie spelen daar ook. De grootste uitdagingen zijn de gevolgen van de coronapandemie. Kinderen zitten thuis, omdat ze het onderwijs gewoon opgegeven hebben. Er is een toename van gedragsproblemen onder jongeren, omdat ze de discipline en structuur van school hebben moeten missen.

Ontwikkelen vanuit rust

Opnieuw in het donker de deur uit, richting een middelbare school. Schoenen uit, want op een IJslandse school loopt iedereen op sokken.

Van Dord en Doppenberg liepen rond in de Menntaskolin school, waar jongeren van zestien tot negentien jaar les krijgen en intern kunnen wonen. De visie van de school is om leerlingen optimaal voor te bereiden op deelname aan de maatschappij. Kinderen leren tijdens spannende outdoor-excursies waar hun talenten en mogelijkheden liggen. Er is veel aandacht voor LGBTQ+. In de huid van een ander kruipen brengt inzichten en zorgt voor acceptatie en verbinding. Het IJslandse onderwijs biedt meer ruimte voor eigenaarschap zien Van Dord en Doppenberg. Leerkrachten zetten hun talent in en kleuren daarmee een deel van

“ In IJsland hebben ouders gezamenlijk een jaar ouderschapsverlof en met één jaar gaan alle kinderen naar school”

het curriculum in. Daarnaast is het onderwijs fundamenteel anders georganiseerd. Wat tekenend is voor de middelbare school in IJsland is dat alle leerlingen toewerken naar dezelfde doelen. Daarbij is afstemming in leertijd mogelijk, maar uiteindelijk gaan alle jongeren met dezelfde basis naar de universiteit. Iedereen kan en mag meedoen. Door het aanpassen van het tempo en niet de eindtermen krijgen de leerlingen volop de ruimte zich te ontwikkelen vanuit rust. Aan het eind van *upper secondary school* is er een landelijk examen. De tussendoortesten worden door de leraren zelf gemaakt en beoordeeld.

Directeur poetst politiebureau

Wat hopen Van Dord en Doppenberg dat het Nederlandse onderwijs overneemt? "Het tempo. Dat we ergens tussen het IJslandse en Nederlandse systeem meer energie kunnen ervaren door ruimere tijd voor de brede ontwikkeling te nemen en minder tijd te besteden aan dashboard-controles. *Slow-cooking* versus *pressure-cooking*."

Wat laten ze liever achter? "De studiereis was zeker niet gevuld met opgepoetste *good practices*. We kwamen op scholen met sterk verouderde lesmaterialen, groot achterstallig onderhoud en spraken met een schooldirecteur die ook het politiebureau schoonmaakte, op de ambulance reed en leerkracht was om rond te kunnen komen. Daarnaast nemen de basisvaardigheden geen prominente plek in op de IJslandse scholen." Op welke IJslandse verworvenheid zijn ze wél een tikje jaloers? "Op het vertrouwen in kinderen en de schoolteams, dat het goed komt in een minimale registratiecultuur." ←

Catherine van Dord en Jessica Doppenberg, directeur en adjunct-directeur van OBS Atlantis in Amersfoort, gingen afgelopen november met AVS mee op studiereis naar IJsland en doen verslag.